

FOLYÓIRATCIKK REFERÁTUMOK

60/73

002.008:658.8.012

A marketing információs rendszerek központi és helyi/vállalati/szervezeti. /Organization of marketing information system in centrals and enterprises./ - MANEA, A. = Probleme de Informare si Documentare, 1972. 2.sz. p.5-19.

A második világháborútól az ipar rohamos fejlődésével egyidőben fokozatosan csökken az egyes gyártmányok kifutási ideje a piacon. Statisztikai vizsgálatok szerint az 1980-ban majd piacra kerülő gyártmányok kb. 30%-a ma még nem létezik, és a mai gyártmánytípusok 80%-a 1980-ra már nem lesz a piacon megtalálható.

Ugyanakkor felmérésekből kitűnt, hogy a kutatás és fejlesztés során létrehozott 58 új gyártmány közül mindössze 4 jutott el a piacra, és piaci sikert csak egyetlen egy ért el. Látható tehát, hogy új gyártmányok kihozatala nagy anyagi kockázattal jár, de az igények növekedése miatt - és nem utolsósorban a konkurrencia miatt - a gyártó cégek nem mondhatnak le az állandó fejlesztésről. A gyártmányfejlesztés fent említett "sikertelensége" annak tudható be, hogy a műszaki megoldások tökéletesítése mellett, nagy figyelmet kellene fordítani a piaci lehetőségekre is. A piaci helyzet folyamatos figyelésére a vállalat vezetőségének két eszköz áll rendelkezésére: a piackutatás és a marketing információs rendszer. A kettő szorosan kiegészíti egymást.

A vállalat stratégiájának kialakításához tudományos, technológiai és piaci információkra van szüksége. A marketing lehetővé teszi, hogy a szükséges információk birtokában, az új gyártmány esélyeit már a tervezés szakaszában megbecsüljék, sőt a megfelelő módszereket alkalmazva a többi gyártó cégre és a felhasználók igényeire vonatkozó információk ismeretében, maximális és minimális piaci lehetőségeit is meghatározzák.

Az információk ismerete a következő területeken segíti a stratégiai és taktikai lépések előtervezését:

- új gyártmányok bevezetése;
- új csomagolási mód kifejlesztése;
- garancia nyújtási politika kialakítása;
- új szolgáltatások bevezetése;
- népszerűsítés és
- piacbővítés.

Ha a marketing rendszereket jellemezni akarnánk, megállapíthatjuk, hogy a különböző /piaci, termékekre és felhasználókra vonatkozó/ információk igen eltérő forrásokból származhatnak és formájuk is különböző. Sokszor közvetlenül nem is használhatók fel, rendszerint ki-vonatolni kell a forrásokat, a felhasználó igényeinek megfelelő átdolgozásuk, döntésre előkészítésük /logikai rendezésük, bizonyos kritériumoknak megfelelő csoportosításuk, esetleg indexelésük/ szükségessé válik. Az anyagokat általában a következő témák szerint csoportosítják:

- a gyártmány felhasználási körülményeire vonatkozó információk;
- a gyártmány konstrukciójára vonatkozó műszaki paraméterek;
- gyártási technológia;
- profit és a piaci helyzet adatai.

E területen az első lépés a dokumentációs szolgáltatások kiterjesztése a piacutatás és marketing területére. Erre két szervezeti megoldás kínálkozik:

- azoknál a cégeknél, amelyek közvetlen eladással is foglalkoznak, és szoros kapcsolatot tartanak a piaccal, javasolt, hogy a marketing információs szolgálat közvetlenül a kereskedelmi igazgatóság-hoz kapcsolódjék, míg a műszaki-gazdasági információk a műszaki igazgatósághoz futnak be;

- a másik esetben - kisebb vállalatoknál az integrált rendszer előnyösebb. Itt egyetlen információs rendszer fogja össze a műszaki könyvtártól kezdve, a műszaki-gazdasági információs és propaganda szolgálatot, a gazdasági piaci és marketing információs szolgálatot.

Bobok Györgyné

61/73

003.349.3.034:389.6

Az orosz szövegek transliterálásának szabványosításáról. /O sztandardizacii transliteracii latinszkimi bukvami ruszszkih tekstov./ - REFORMATSZKIJ, A.A. = Naucsno-Tehnicoszskaja Informacija, Szerija 2. 1972. 10.sz. p.32-36.

Jelenleg a cirill betűs szövegek latin betűkre történő transliterálása különböző szabályok szerint történik. A cikk két olyan rendszert ismertet /az egyik diafrikus jeleket, a másik többjegyű betűket használ/, amely nemzetközi szintű bevezetésre is alkalmas. A rendszereket a következők figyelembe vételével dolgozták ki:

1. A transliterálás és detransliterálás egyértelműsége; rendszeresség és következetesség /ezek lehetővé teszik a gépesítést/.

2. A kulturális hagyományok és a nemzetközi szükségletek figyelembevétele..

3. A transliterált szöveg könnyű olvashatósága.

4. A technikai könnyebbség és a gazdaságosság figyelembevétele..

A cikk végén található összehasonlító táblázat a cirill betűk transliterálását mutatja:

- a cikkben ismertetett két - diafrikus és a többjegyű - rendszer szerint;

- egy szovjet intézmény tervezete szerint /Vseszojuznuij Naucsno-Iszszledovatel'szkij Insztitut Tehnicoszszkoj Informacii Klaszszifikacii i Kodirovaniija = Műszaki Információs, Osztályozási és Kódolási Össz-szövetségi Tudományos Kutató Intézet/;

- az ISO/R9 rendszere szerint;

- valamint a J.SCHAW által kidolgozott négyféle variáns szerint.

Stiegrád Gábor

62/73

02:65.011.56:681.3.06

A formális adatkezelés a könyvtárak automatizálásában. /Formalism in library automation/ - COX, N.S.M. = Libri, 22.k. 4.sz. 1972. p.333-347.

A szerző a könyvtárak automatizálásával kapcsolatban a fogalmak tisztázatlanságára hívja fel a figyelmet. Az egyik legkevésbé egysé-

gesen definiált terület a formális adatkezelés /az angol eredetiben: formalism/, holott ennek egységes szabályozása az egységes rendszer kialakításához nélkülözhetetlen. COX azt állítja, hogy ha sikerülne mind az adatforma, mind az adatstruktúra és az adatkezelési folyamat fogalmát pontosabban definiálni, az nemcsak az egymástól független csoportok közti kommunikációt segítené, hanem lehetővé tenné egy olyan elv kidolgozását is, melynek alapján információs rendszereket hatékonyabbá lehetne tenni.

Habár az utóbbi időben számos automatizált könyvtári rendszer kidolgozására került sor, nem történt még kísérlet számítógéprendszerrel kapcsolatos általános, egységesen formalizálható igények elemzésére. A szerző felsorol néhány általános kritériumot; ezek:

- költség /berendezés költsége, software költsége, működési költség stb./;
- biztonság /élettartam, javíthatóság stb./;
- kihasználhatóság /gyors munkavégzés, különböző rendszerekhez adaptálhatóság stb./;
- kompatibilitás /együttműködési lehetőség, összeegyeztethetőség más intézmények gépeivel/.

Más oldalról vizsgálni kell a gépesíthető feladatokat, így

1. a rendelés,
2. a katalogizálás,
3. a rendelésellenőrzés,
4. a forgalom ellenőrzése,
5. olvasószolgálat,
6. irányítás-szervezés és elemzés általános sajátosságait.

Az általános rendszer kialakításának alapelvei közé tartozik az is, hogy a szolgáltatott információ mind tartalmi, mind formai szempontból színvonalas legyen, ki lehessen elégíteni a sokszor nagyon eltérő igényeket, figyelembe kell venni a rendelkezésre álló személyi állomány milyenségét, a legmegfelelőbb program-nyelvet kell kiválasztani és végül a rendszernek olyannak kell lennie, hogy a felhasználó ki tudja választani a számára legmegfelelőbb költségteljesítmény konfigurációt.

A háttérben egy nagy számítógéprendszer áll, jelentős tároló és rendező kapacitással, egyidőben több felhasználó által is igénybe vehetően. Közvetlen összeköttetést teremtenek a felhasználás helye és a számítógép központ között például úgy, hogy a felhasználónál a rutin munkák elvégzésére egy kisebb számítógép üzemel, ezt a központi géppel összekapcsolják, és csak bizonyos műveleteket végeztenek a központi apparátussal.

Mit jelentene hosszú távon az általános formális adatkezelési rendszer elfogadása?

- Expliciten leírhatók lennének a könyvtárban lejátszódó folyamatok, ezáltal nagyobb lehetőség lenne az egyes könyvtári rendszerek összehasonlítására.

- Lehetővé tenné egy olyan logikai váz kidolgozását, amelyen belül új rendszereket lehetne megtervezni.

A témával foglalkozó kutatók szerint igen hasznos lenne egy ilyen egységes könyvtár rendszer kiépítése. Megfelelő együttműködéssel ki lehetne alakítani a közvetlen on-line "könyvtártól-könyvtárig" kommunikációs rendszert, megszervezhető lenne a közös kölcsönzés, össze lehetne hangolni a beszerzési politikát stb. Ehhez azonban alapkövetelmény, hogy felismerjék a könyvtárak automatizálásában rejlő lehetőségeket és az ezzel kapcsolatos teendőket.

Mosoni Istvánné

63/73

328.18:681.3.07

Kormányzati információbank. /Datenbank für die Regierung./ - GESENBERG, H.J. - PERREVORT, H. = Data Report, 8.k. 1.sz. 1973. p.26-29.

A GOLEM adatbank-rendszer jól vizsgázott az 1972-es müncheni olimpia alkalmával, ezzel is igazolva sokoldalú alkalmazhatóságát. Hasonlóan sokrétű feladatot kell megoldania az NSZK kormányának sajtó- és tájékoztatási hivatalában /Presse- und Informationsamt der Bundesregierung/.

A feldolgozott dokumentumok ebben az esetben elhangzott beszédek, nyilatkozatok, minisztériumok vagy a kormány sajtóközlései, sajtókonferenciák írásos anyaga, interjúk, válogatott újságcikkek, hírügynökségi jelentések, pártok vagy más politikai, társadalmi, gazdasági szervezetek által kiadott sajtótájékoztatók stb.

A felhasználók között megtalálhatók a kormánysszervek, a parlament, tudományos intézetek, rádió és televízió, a különböző újságok szerkesztőségei, sőt magánszemélyek is.

Ilyen feltételek mellett az ismert osztályozási rendszerek alkalmazása /beleértve az ETO-ét is/ szóba sem jöhet, és megfelelő tezaurusz sem áll rendelkezésre. A GOLEM rendszerben azonban ezekre nincs is szükség: az indexelő szabadon használhat bármely, bibliográ-

fiai vagy tartalmi jellemzőül alkalmas kifejezést, bizonyos feltételek betartása mellett.

A sajtó- és tájékoztatási hivatal által arra érdemesnek ítélt dokumentumokat oldalanként mikrofilmezik, és minden egyes oldal /mikrofilmkocka/ egyedileg is azonosítható, hatjegyző számkódot kap. A mikrofilmkockákat dokumentumonként összefogva sorszám szerinti rendben tasakolva tárolják a biztonsági file-ban. Ennek másolatait használják a gyakorlati munkában.

Minden egyes mikrofilmezett dokumentumról egy 21 rovatos /adatfeldolgozási szóhasználat szerint: 21 mezős/ űrlapot töltenek ki. A rovatok tartalma:

- leíró adatok /a szerzők az aláíró neve, a dokumentum földrajzi és politikai határterülete, különböző azonosító kódok, keletkezési, érvényességi és egyéb dátumok stb./;
- indexszavak /a SIEMENS GOLEM rendszer alapelveinek megfelelően - szabad deszkriptorok/;
- rövid referátum, amely tartalmazza a mikrofilmkocka /vagy: mikrofilmkockák/ azonosítási kódját is.

Átlagosan egy dokumentum leírása 1500-1600 jel /betű, számjegy, különleges, illetve vezérlő jel/ terjedelmű, ennek mintegy kétharmada a referátum szövege.

A következő lépések során elvégzik:

- a kitöltött űrlap korrekcióját;
- az adatrögzítést, közvetlenül mágnesszalagra;
- a mágnesszalagra felvitt információk kinyomtatását számítógép közreműködésével;
- a gyorsnyomtatón kihozott szöveg korrekcióját;
- a mágnesszalagra felvitt információk korrekcióját és az információk végleges elhelyezését a SIEMENS 4004/45 számítógépben, most már a GOLEM rendszer előírásainak megfelelően, kereshető módon.

A sajtó- és tájékoztatási hivatalban több helyütt, valamint a szövetségi parlament tudományos osztályainál és más, külső szerveknél elhelyezett végállomások segítségével az információbank közvetlenül hozzáférhető. A végállomások felszerelése:

- alfanumerikus billentyűzet;
- 1080 nagybetű kapacitású képernyős display;
- nyomtató, vagy a kivetített képet másoló berendezés;
- a teljes mikrofilmtár másolatban, mikrofilm-olvasó és olvasó-másoló berendezéssel.

Az így felszerelt kérdező állomáson a keresés műveletének centralizált elvégzése mellett az eredeti dokumentumokkal kapcsolatos - második szintű - keresés már decentralizáltan hajtható végre: ezzel a kérdések eredeti dokumentumokkal történő megválaszolásának átfutási ideje jelentősen csökkenthető.

A rendszer szervezői a teljes szöveg mikrofilmes tárolása mellett döntöttek, mert

- ezzel csökken a számítógépi tárolási kapacitás-igényesség;
- csökken a keresés átfutási ideje és abszolút időtartama;
- javulnak a költségtényezők;
- a primer dokumentumok minden kérdező helyen közvetlenül kaphatók meg.

A rendszerben jelenleg 35 000 dokumentum tárol, gyarapodása havi 1000-1500 dokumentum. A tartalmi leíráshoz eddig - szinonima kapcsolataikat nem beszámítva - 55 000 különböző szabad deskriptort használtak fel.

A fejlesztési munka jelen pillanatban e deskriptorok csoportosítására irányul. A csoportosítás, rendszerezés eredményeképpen kialakuló fogalomjegyzék megkönnyíti majd mind az indexelés, mind az információkeresés elvégzését /a keresőkérdés megfogalmazását/.

Az alkalmazott számítógépi rendszer konfigurációja:

- SIEMENS 4004/45 központi egység 393 Kbyte-os belső tárolóval;
- két - cserélhető lemezes - nagy kapacitású mágneslemezes egység;
- hat mágnesszalagos egység;
- gyorsnyomtató, lyukkártyaolvasó, konzolirógép, adattovábbító egység.

Schiff Ervin